

Rådgiver vil have bedre prioritering af arealer: »Staten risikerer at betale for mere jord end nødvendigt«

Arealanvendelse 4. december kl. 05:30



Denne konkrete mark ved Kimmerslev danner udgangspunktet for en række analyser, der illustrerer behovet for prioritering af vores arealer. Denne mark egner sig bedst til lysåben natur, mens nabomarken vil være god til afgrødedyrkning, viser analyser. Illustration: Liv Bjerg Lillevang/Teknologiens Mediehus.

Når stat og kommuner skal prioritere anvendelsen af vores arealer, kan der ifølge rådgiver være nyttig viden at hente i ny model til landskabsanalyser.



Liv Bjerg Lillevang

Journalist

Følg

Som en finale på 2025 principvedtager byrådspolitikere landet over i disse uger de omlægningsplaner, som de 23 lokale treparter har

brugt store dele af året på at nå frem til.

Fra næste år skal planerne manifesteres som faktiske forandringer i vores landskaber.

Men stod det til Helga Grønnegaard, projektchef og partner i rådgivervirksomheden Urland, tog man flere steder i landet et lille skridt tilbage og gav planerne en tur mere på værkstedet for at få prioriteret, at indsatserne for henholdsvis klima, vandmiljø, drikkevand og ikke mindst biodiversitet sker de rette steder i landskabet.

»Vi kan risikere, at projektlederne for nogle omlægningsplaner skal snakke med de samme lodsejere flere gange, fordi deres jorder bliver udpeget til forskellige formål,« siger hun.

»Hvis vi starter med at udtage landbrugsjord udelukkende med sigte på at løse klima- og vandmiljøudfordringer, risikerer vi, at staten skal betale for udtagning af mere jord end nødvendigt.«

Prioriter, hvad der ikke kan flyttes

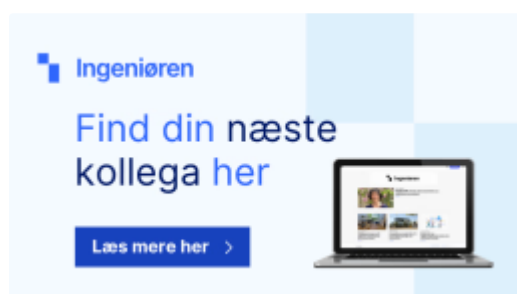
Som bidragsyder og rådgiver i Partnerskab for Bæredygtig Vandforsyning (se boks) har Helga Grønnegaard og hendes kolleger fra Urland en nylig og konkret erfaring med at analysere landskaber og lave en omlægningsplan, der både tilgodeser landbrug, drikkevand, vandmiljø og biodiversitet.

Her har Urland sammen med det rådgivende ingeniørfirma Envidan og forskere fra RUC analyseret et 1.000 hektar stort areal omkring den østsjællandske by Borup ved hjælp af et nyt analyseværktøj ved navn Geotop-modellen, udviklet af forskere fra RUC.

»Det er et område, der er udpeget i omlægningsplaner for den lokale trepart for Køge Bugt. Her har vi valgt at inddrage det hele fra starten – også de mål om biodiversitet, som først følger i 2026, og til drikkevand, der vil komme i 2027,« fortæller Urland-partneren.

Modellen trækker på en lang række eksisterende, nationale kortdata, som siger noget om hydrologiske, atmosfæriske og geologiske forhold, hvilket kan blive brugt til at skabe et detaljeret grundlag for at kortlægge jordens egenskaber og potentialer.

Modsat andre værktøjer til at afsøge synergieffekter i arealomlægningen kan Geotop-modellen prioritere indsatser i forhold til hinanden og i forhold til, hvor de giver bedst mening i et givent landskab, forklarer Helga Grønnegaard. Og ved at have indregnet forskellige indsatser og mål fra start, bliver det ifølge hende tydeligt, at der er behov for en prioritering.



Ingeniøren
Find din næste kollega her
Læs mere her >

FRA TECHJOB

Skal dit job annonceres på EcoTech?: Du er ikke den eneste specialist, der læser med

[Arbejdsmarked](#)

»Biodiversitet er nu engang, hvad biodiversitet er, og hvor det er. Vi har lavet en mere omkostningseffektiv arealomlægning med mindre arealforbrug ved at tage udgangspunkt i stedbundne potentialer,« siger hun.

Med andre ord skal man prioritere de potentialer, der ikke kan flyttes, mener hun og læner sig dermed op ad den tilgang til arealomlægning med udgangspunkt i biodiversitet, som [Klimarådet foreslog i 2024](#), og som professor ved Københavns Universitet Hans Henrik Bruun gentager her på [EcoTech i en nylig artikel](#).

Et godt værktøj til kommunerne

[EcoTech](#) har besøgt området på Østsjælland ved Kimmerslev, som har været udgangspunkt i Urlands analyser med Geotop-modellen. Midt i det analyserede område har Dansk Økojord under Danmarks

Økologiske Jordbrugsfond sidste år erhvervet omkring 50 hektar landbrugsjord.

Kim Qvist, direktør i Danmarks Økologiske Jordbrugsfond, har været med til adskillige omlægningsprojekter – hovedsageligt med udgangspunkt i omlægning fra konventionelt landbrug til økologisk, men oftest også med fokus på drikkevandsbeskyttelse.

Han oplever at stå tilbage med »meget detaljeret og dybdegående« kortdata fra analyserne af Kimmerslev. Det er på baggrund af dem, at jordbrugsfonden nu kan lave en skarp prioritering af, hvilke områder der skal omlægges til henholdsvis lysåben natur, drikkevandsbeskyttelse, skovrejsning og økologisk landbrugsdrift.

»Kommunerne har en kæmpe opgave med at leve op til EU's vandrammedirektiv, habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv. Samtidig skal de beskytte drikkevand og gennemføre indsatser i Grøn Trepert. De burde have en model som Geotop-modellen til at prioritere indsatserne,« siger han.

Netop Grøn Trepert har Helga Grønnegaard fra Urland også beskæftiget sig med på kommunalt plan som rådgiver på flere omlægningsplaner. Ifølge hende er det ikke for sent at tage landskabsanalyser og prioriteringsværktøjer i brug, selvom omlægningsplanerne som bekendt er lagt og snart principvedtaget alle steder i landet.

»Jeg tør godt sige, at vi kommer til at arbejde med omlægningsplaner i mange år endnu,« siger hun og peger på, hvordan vi siden Anden Verdenskrig har lavet massive forandringer og med dræn og gødning har udjævnet geografiske forskelle i vores landskaber, som sandet jord mod vest og lerholdig jord mod øst. Nu skal forskellene frem i lyset igen.



INGENIØREN UPDATE

Se med live i dag kl. 12.30 | Fremtidens julefrokost: Det spiser og drikker vi om bordet i 2050

[Fødevarer](#)

»Det kommer til at tage årtier. Der vil Geotop-modellen være et godt sted at kigge hen, så vi udnytter de geografiske landskaber i vores land rigtigt og ikke udtager de forkerte jorder.«

Har du konkrete erfaringer med prioritering af indsatser og multifunktionel arealanvendelse, hører EcoTechs redaktion gerne fra dig. Skriv til Liv Bjerg Lillevang på lbl@ing.dk.

Emner

[Arealanvendelse](#)

Følg

[Biodiversitet](#)

Følg

[Landbrug](#)

Følg

Relaterede artikler



Forskere diskuterer nitrat-risiko ved urørt skov - træers sparsomme hjælp til drikkevand kan de godt enes om



Ved Kimmerslev st opskriften på et 'la naturen': Kan dann over

